

FIȘA DISCIPLINEI

1. Datele programului de studii

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai”
1.2 Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	de Filosofie în limba maghiară
1.4 Domeniul	Filosofie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Calificarea	Filosofie

2. Datele disciplinei

2.1 Denumirea disciplinei	Teoria cunoașterii						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. univ. dr. Veress Carol						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect. univ. dr. Kerekes Erzsébet						
2.4 Anul de studiu	3	2.5 Semestrul	5	2.6. Modul de evaluare	E	2.7 Tipul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (numărul de ore pe semestru acordat procesului educațional)

3.1 Numărul de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografe și notițe					14
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					14
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					28
Tutoriat					10
Examinari					4
Alte activități:					-
3.7 Total ore de studiu individual	70				
3.8 Total ore pe semestru	126				
3.9 Credite	5				

4. Precondiții (dacă sunt)

4.1 Din planul de învățământ	• -
4.2 Competențe	• -

5. Condiții (dacă sunt)

5.1 Condiții legate de activitatea desfășurată la curs	<ul style="list-style-type: none"> • Frecvență obligatorie la 70% a cursurilor.
5.2 Condiții legate de activitatea desfășurată la seminar	<ul style="list-style-type: none"> • Prezență și participare obligatorie. Activitățile absente se vor recupera pe baza unui plan individual până la începutul sesiunii.

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • C1 Identificarea și aplicarea adecvată a fundamentelor teoretice și istorice ale filosofiei: presupuziții, principii, valori, etici, modalități de gândire și practici. • C2 Ordonarea și formularea de idei, teme și probleme filosofice generale și de ramură. • C3 Identificarea prin gândire critică (analiză și evaluare logice) a punctelor tari și slabe ale unor soluții, concluzii sau abordări alternative de probleme.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea de a stabili corelații între cercetarea fenomenelor cunoașterii și problemele filosofice studiate. • Abilități de comunicare orală și scrisă, utilizarea corectă a terminologiei specifice din domeniul teoriei și filosofiei cunoașterii. • Competențe de cercetare și de documentare profesională, elaborarea lucrărilor științifice, folosirea calculatoarelor și a programelor de redactare a textelor.

7. Obiectivele disciplinei (pe baza competențelor enumerate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Expunerea sistematică a problemelor fundamentale ale cunoașterii cât și a direcțiilor principale de problematizare filosofică a cunoașterii; prezentarea paradigmatelor epistemologice mai importante; extinderea problematizărilor epistemologice în contextul cercetărilor interdisciplinare aplicate în domeniile de întâlnire ale filosofiei cunoașterii și științelor particulare ale cunoașterii; dezvăluirea locului și rolului problemelor legate de cunoaștere în gândirea filosofică contemporană.
7.2 Obiectivele specifice ale disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Însușirea terminologiei și problematizării specifice teoriei cunoașterii; • Formarea deprinderilor și capacităților de analiză, interpretare și problematizare necesare cercetărilor epistemologice; • Însușirea abilităților de sintetizare și sistematizare în cercetarea problemelor filosofice ale cunoașterii.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode didactice	Mențiuni
Conceptul de cunoaștere. Cognoscibilitate și cunoaștere	predare, problematizare	
Condiționarea cunoașterii. Condiții ontologico-antropologice, psihologice, logico-metodologice, sociale și istorice	predare, problematizare	
Problema filosofică a cunoașterii. Tradiția raționalistă și tradiția empiristă	predare, problematizare	
Problema filosofică a cunoașterii. Cunoașterea transcendențială	predare, problematizare	
Cunoașterea ca problemă filosofică în filosofia contemporană	predare, problematizare	
Problema raportului subiect–obiect. Problema subiectului în cunoaștere	predare, problematizare	
Problema raportului subiect–obiect. Problema obiectului în cunoaștere	predare, problematizare	
Problema raportului subiect–obiect. Posibilitățile și limitele cunoașterii	predare, problematizare	
Componentele senzoriale și intelectuale ale cunoașterii. Cunoașterea senzorial-perceptivă	predare, problematizare	
Componentele senzoriale și intelectuale ale cunoașterii.	predare, problematizare	

Cunoașterea intelectuală-rațională		
Nivelele empirice și teoretice ale cunoașterii. Experiența cognitivă	predare, problematizare	
Nivelele empirice și teoretice ale cunoașterii. Locul și rolul teoriilor în cunoaștere	predare, problematizare	
Adevăr și întemeiere. Teorii și criterii ale adevărului	predare, problematizare	
Adevăr și întemeiere. Verificabilitate, falsificabilitate, survenire a adevărului	predare, problematizare	
<p>Bibliografie</p> <p>Clark, Andy: <i>A megismerés építőkövei</i>. Osiris, Bp., 1996.</p> <p>Carnap, R.: Filozófia és logikai szintaxis. In: <i>A Bécsi Kör filozófiája</i>. Gondolat, Bp. 1972. 134–193.</p> <p>Changeux J-P.–Ricoeur, P.: <i>A természet és a szabályok</i>. Osiris, Bp. 2001. I-IV. 11–185.</p> <p>Duerr, Hans Peter: <i>Sem Isten – sem mérték</i>. Anarchista észrevételek a tudat- és ismeretelméletről. Atlantisz, Bp. 1998. 11–66.</p> <p>Feyerabend, Paul: <i>A módszer ellen</i>. Atlantisz, Bp. 2002.</p> <p>Flonta, Mircea: <i>Cognitio. O introducere critică în problema cunoașterii</i>. Editura All, Buc., 1994.</p> <p>Gadamer, H-G.: <i>Igazság és módszer. Egy filozófiai hermeneutika vázlat</i>. Gondolat, Budapest, 1984.</p> <p>Habermas, J.: Előkészítő megjegyzések a kommunikatív kompetencia elméletéhez. In: <i>A kommunikatív etika</i>. Új Mandátum Könyvkiadó, Bp. 1991. 58–79.</p> <p>Hartmann, N.: A megismerés az ontológia fényében. In: <i>Lételeméleti vizsgálódások</i>. Gondolat, Bp. 1972. 245–340.</p> <p>Heidegger, Martin: Mit jelent gondolkodni? In: <i>Szöveg és interpretáció</i>. Szerk Bacsó Béla. Cserépfalvi. é.n. 7–16.</p> <p>Husserl, E.: A fenomenológia ideája. In: <i>Válogatott tanulmányok</i>. Gondolat, Bp. 1972. 27–103.</p> <p>Husserl, Edmund: <i>Karteziánus elmélkedések</i>. Atlantisz, Bp. 2000.</p> <p>Husserl, E.: Tapasztalat és ítélet. In: <i>A fenomenológia a társadalomtudományban</i>. Gondolat, Bp. 1984. 70–90.</p> <p>Kant, I.: <i>Prolegoména</i>. Atlantisz, Bp. 1999. 19–98.</p> <p>Kuhn, Th. S.: <i>A tudományos forradalmak szerkezete</i>. Gondolat, Budapest, 1984.</p> <p>Mannheim K.: Az ismeretelmélet szerkezeti elemzése. In: <i>Tudásszociológiai tanulmányok</i>. Osiris, Bp. 2000. 67–124.</p> <p>Pârvu, Ilie: <i>Introducere în epistemologie</i>. Ed. Polirom, 1998.</p> <p>Platón: <i>Theaitétosz</i>. Művei, II., Bp. 1984.</p> <p>Pléh Csaba: <i>Bevezetés a megismeréstudományba</i>. Elektronikus Kiadó Kft. Bp., 1998.</p> <p>Popper, K. R.: <i>A tudományos kutatás logikája</i>. Európa, Bp. 1997.</p> <p>Popper, K. R.: <i>Test és elme</i>. Typotex K. Bp. 1998.</p> <p>Putnam, Hilary: <i>Reprezentáció és valóság</i>. Osiris K., Budapest, 2000.</p> <p>Quine, W. O.: <i>A tapasztalattól a tudományig</i>. Osiris, Bp., 2002.</p> <p>Rickert, H.: A megismerés tárgya. In: <i>Ész–Élet–Egzisztencia</i>. Szeged, 1992. 99–154.</p> <p>Russell, B.: <i>A filozófia alapproblémái</i>. Bp. 1991. 9-147.</p> <p>Scheler, Max: Fenomenológia és ismeretelmélet. In: <i>Az ember helye a kozmoszban</i>. Osiris-Gond, Bp. 1995. 118–201.</p> <p>Searl, John R.: <i>Elme, nyelv és társadalom</i>. Vince K., 2000.</p> <p>Strawson, P. F.: <i>Az érzékelés és a jelentés határai</i>. Osiris, Bp. 2000.</p> <p>Tarski, A.: <i>Bizonyítás és igazság</i>. Gondolat, Bp. 1990.</p> <p>Veress Károly: <i>Az igazság igénye</i>. In: <i>Ami megtörténik velünk</i>. Pro Philosophia; Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2014. 165–236.</p> <p>Vizi E. Szilveszter et al. (szerk.): <i>Agy és tudat</i>. BIP, Budapest, 2002.</p> <p>Wright, G.H.von: Magyarázat és megértés. In: <i>Magyarázat, megértés és előrejelzés</i>. TKK, Bp. 1987.</p>		
8.2 Seminar	Metode didactice	Mentîuni
Planificarea activității de seminar	convorbire, dezbateră	
Problema cogito-ului - Descartes: Értekezés a módszerről. In: <i>A módszerről</i> . 47–102; Szabályok az értelem vezetésére. In: <i>A módszerről</i> . 103–105; Descartes: <i>Elmélkedések az első filozófiáról</i> . Második, negyedik elm.	referat, interpretare de text, problematizare, dezbateră	

(+ Ellenvetések, a szerző válaszaival együtt: első sorozat; második sorozat; harmadik sorozat, II., III., IV., XII., XIII.; ötödik sorozat). 33–43.; 67–77.		
Problema experienței senzoriale - Bacon: <i>Novum Organum</i> I. I-LXX. 7–38; Locke: <i>Értekezés az emberi értelemről</i> . Első kötet: Bevezetés; I. könyv, I. fej., II. könyv I-XII. fej., XXXII. fej.; Berkeley: <i>Tanulmány az emberi megismerés alapelveiről</i> ; Hume: <i>Tanulmány az emberi értelemről</i> . Második-hatodik fej. 17–57.	referat, interpretare de text, problematizare, dezbatere	
Revoluția coperniciană - Kant: <i>A tiszta ész kritikája</i> . Bevezetés. 51–72; Ayer: <i>Az a priori</i> ; Kant: <i>Prolegoména</i> . 19–98.	referat, interpretare de text, problematizare, dezbatere	
Pozitivizmusul logic, empirizmusul - Wittgenstein: <i>Logikai-filozófiai értekezés</i> . 1–6. 7–72; Schlick: <i>Pozitivizmus és realizmus; Az ismeret fundamentumáról</i> ; Carnap: <i>Ellenőrizhetőség és jelentés</i>	referat, interpretare de text, problematizare, dezbatere	
Fenomenologie – Scheler: <i>Fenomenológia és ismeretelmélet</i>	referat, interpretare de text, problematizare, dezbatere	
Problema lumii exterioare – Rickert: <i>A megismerés tárgya</i> ; Moore: <i>A külvilág bizonyítása; Bizonyosság</i> .	referat, interpretare de text, problematizare, dezbatere	
Minte, conștiință, gândire, limbaj – Searle: <i>Az elme, az agy és a programok világa</i> . In: <i>Kognitív tudomány</i> . 136–151; Black: <i>Gondolkodás és beszéd</i> . In: <i>A nyelv labirintusa</i> .	referat, interpretare de text, problematizare, dezbatere	
Experiență, credință, judecată, propoziție, adevăr – James: <i>Pragmatizmus</i> . Ötödik és hatodik előadás. In: <i>Pragmatizmus</i> . 217–260. (+ <i>Az igazság pragmatikus magyarázata és akik félreértik</i> . Uo. 349–390.); Husserl: <i>Tapasztalat és ítélet</i> ; Habermas: <i>Előkészítő megjegyzések a kommunikatív kompetencia elméletéhez</i>	referat, interpretare de text, problematizare, dezbatere	
Lucrare de control	testarea cunoștințelor	
Prezentarea și dezbaterea lucrărilor de seminar	susținere, dezbatere	
Prezentarea și dezbaterea lucrărilor de seminar	susținere, dezbatere	
Prezentarea și dezbaterea lucrărilor de seminar	susținere, dezbatere	
Evaluarea activității de seminar	convorbire evaluativă	
<p>Bibliografie</p> <p>Ayer, A. J.: <i>Az a priori</i>. In: <i>Mikor igazolt egy hit?</i> Osiris, Bp. 2002. 147–157.</p> <p>Bacon, Fr.: <i>Novum Organum</i> I. Bp. 1995.</p> <p>Berkeley, G.: <i>Tanulmány az emberi megismerés alapelveiről</i>. In: <i>Tanulmány...és más írások</i>. Bp. 1985. 147–272.</p> <p>Carnap, R.: <i>Ellenőrizhetőség és jelentés</i> In: <i>A Bécsi Kör filozófiája</i>. Gondolat, Bp. 1972. 134–194; 377–392. vagy In: <i>Tudományfilozófia</i>. Áron Kiadó, Bp. 1999. 41–50.</p> <p>Descartes, R.: <i>Értekezés a módszerről</i>. In: <i>A módszerről</i>. Kriterion, Buk. 1977. 47–102.; Ikon (Matúra), 1993; Műszaki K. (Matúra), 2000.</p> <p>Descartes, R.: <i>Elmélkedések az első filozófiáról</i>. Atlantisz, Bp. 1994. Második, negyedik elm. (+ <i>Ellenvetések, a szerző válaszaival együtt: első sorozat; második sorozat; harmadik sorozat, II., III., IV., XII., XIII.; ötödik sorozat</i>).</p> <p>Descartes, R.: <i>Szabályok az értelem vezetésére</i>. In: <i>A módszerről</i>. Kriterion, Buk. 1977. 103–105.</p> <p>Dilthey, W.: <i>Adalékok ama kérdés megoldásához, hogy honnan ered és mennyiben jogos a külvilág realitásába vetett hitünk</i>. In: <i>A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban</i>. Gondolat, Bp. 1974. 251–291.</p> <p>Hume, D.: <i>Tanulmány az emberi értelemről</i>. Második-hatodik fej. Bp. 1973.</p> <p>James, W.: <i>Pragmatizmus</i>. Ötödik és hatodik előadás. In: <i>Pragmatizmus</i>. Gondolat, Bp. 1981. 217–260. (+ <i>Az igazság pragmatikus magyarázata és akik félreértik</i>. Uo. 349–390.).</p> <p>Kant, I.: <i>A tiszta ész kritikája</i>. Ictus, Bp. 1995. Szelektálva: 51–72.</p>		

Locke, J.: *Értekezés az emberi értelemről*. Akadémiai K. Bp. 1979. Első kötet: Bevezetés; I. könyv, I. fejt., II. könyv I-XII. fejt., XXXII. fejt.; Második kötet: IV. könyv I-IX. fejt., XVII. fejt., XX-XXI. fejt.

Moore, G. E.: A külvilág bizonyítása; Bizonyosság. In: *A józan ész védelmében és más tanulmányok*. Európa K. Bp. 1981. 199–239.; 245–288.

M. Schlick: Pozitivizmus és realizmus; Az ismeret fundamentumáról. In: *A Bécsi Kör filozófiája*. Gondolat, Bp. 1972. 93–133.; 260–287. Vagy in: *Tudományfilozófia*. Áron Kiadó, Bp. 1999. 27–40.

Wittgenstein: *Logikai-filozófiai értekezés*. Akadémiai K., Budapest, 1989.1–6. 7–72.

9. Coroborarea conținutului disciplinei cu așteptările comunităților epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Valorificarea problematizărilor epistemologice în contextul investigațiilor interdisciplinare în domeniile de întâlnire ale filosofiei cunoașterii, teoriei științei, sociologiei cunoașterii, științei cognitive, teoriilor ale comunicării;
- Conștientizarea corelațiilor fundamentale între ființa și cunoașterea umană, cât și a problemelor practice de viață bazate pe acestea; exersarea abilităților de cercetare de filosofie aplicată și a capacităților de rezolvare a problemelor orientate pe relațiile multiple cunoaștere–cultură–societate.

10. Evaluare

Tipul activității	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Proporția în nota finală
10.4 Curs	Însușirea și utilizarea cunoștințelor predate.	Verificare pe parcursul semestrului; examen oral în sesiune.	35 %
	Însușirea și utilizarea sistemului conceptual și a limbajului epistemologic.	Verificare pe parcursul semestrului; examen oral în sesiune.	25 %
10.5 Seminar	Cunoașterea conținutului textelor studiate.	Evaluarea referatelor și a lucrărilor de control.	15 %
	Deprinderi de analiză, de interpretare, de problematizare; participări la dezbateri.	Verificare pe parcursul semestrului.	10 %
	Tehnici de redactare și de susținere a lucrărilor științifice.	Evaluarea elaborării și susținerii lucrării de seminar.	15 %

10.6 Cerințe minime ale performanței

- Frecvență în 70% la cursuri, în 100% la seminarii;
- Prezentarea a cel puțin unui text la seminarii pe parcursul semestrului; elaborarea lucrării de seminar;
- Participare activă și permanentă la analize, interpretări și dezbateri în marginea textelor și lucrărilor de seminar.

Data completării
23. 03. 2020.

Responsabil pentru curs
Prof. dr. Veress Carol

Responsabil pentru seminar
Lect. dr. Kerekes Erzsébet

Data aprobării la nivel de departament
30. 03. 2020.

Director de departament
Conf. dr. Demeter Márton Attila

